

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

РОДЕНТОЛОГІЯ

спеціальність	Н1 «Агрономія»	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Захист і карантин рослин	факультет	Агрономії та захисту рослин
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	Зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б. М. Литвинова

ВИКЛАДАЧ

Леженіна Ірина Павлівна

Вища освіта – спеціальність біологія
Науковий ступень - кандидат біологічних наук, 03.00.09 – ентомологія
Вчене звання - доцент кафедри зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин
Досвід роботи – більше 40 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- авторка 20 наукових тематичних публікацій;
- учасниця наукових і науково-практичних конференцій

телефон	0966970142	електронна пошта	iryna57lezhnina@gmail.com	дистанційна підтримка	Додатки Google
---------	------------	------------------	--	-----------------------	----------------

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування у здобувачів професійних знань та умінь з родентології, на основі вивчення комплексу видів гризунів засвоїти методи виявлення, систему захисту від них, а також раціонального природокористування з метою охорони рідкісних та зникаючих видів гризунів
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання
Деталізація результатів навчання і форм їх контролю	<ul style="list-style-type: none"> • володіння методиками обстеження угідь та культур з метою виявлення шкідливих гризунів; / практичні завдання, • здатність застосовувати методи захисту сільськогосподарських культур від шкідливих гризунів і зайцеподібних з урахуванням біолого-екологічних особливостей шкідника і умов навколишнього середовища / практичні завдання, індивідуальні завдання а; • здатність використовувати найефективніші і найменш безпечні для навколишнього середовища специфічні родентициди та володіння технологіями їх безпечного застосування / практичні завдання, індивідуальні завдання; • володіння заходами захисту без застосування пестицидів (агротехнічні, біологічні, фізичні, механічні та ін.), знаннями про видовий склад природних ворогів і рівні їх ефективності/ практичні завдання, індивідуальні завдання; • вміти визначати рівень чисельності, інтенсивність розвитку, розмноження та потенційної загрози шкідливих гризунів і зайцеподібних / практичні завдання, індивідуальні завдання; • здатність проводити діагностику видової належності гризунів з метою розробки стратегії захисту сільськогосподарських культур / практичні завдання, індивідуальні завдання; • вміти передбачувати строк появи, рівня поширеності й розмноження гризунів в коротко- та довгостроковому прогнозі чисельності фітофагів / практичні завдання, індивідуальні завдання.
Обсяг і форми контролю	4 кредита ECTS (120 годин): 30 годин лекції, 30 годин практичні, 60 годин самостійна робота; модульний контроль (модулі); підсумковий контроль – екзамен.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ФК1 Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за сучасними принципами і методами.</p>	Програмні результати навчання	<p>ПРН2. Розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку господарств сільськогосподарського призначення усіх форм власності та використовувати в професійній діяльності фахівця з захисту і карантину рослин.</p> <p>ПРН6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.</p>
-------------	--	-------------------------------	---

ФК3 Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів

ФК8 Здатність застосовувати агротехнічні, біологічні, організаційно-господарські методи для довгострокового регулювання розвитку та поширення шкідливих організмів до господарсько невідчутного рівня на основі прогнозу, економічних порогів шкідливості, ефективності дії корисних організмів, енергоощадних та природоохоронних технологій, які забезпечують надійний захист рослин і екологічну безпеку довкілля

ПРН12. Дотримуватися вимог охорони праці.

ПРН14. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. БІОЛОГО-ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРИЗУНІВ: МОРФОЛОГІЯ Й АНАТОМІЯ ГРИЗУНІВ. ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ГРИЗУНІВ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРИРОДНИХ І АНТРОПОГЕННИХ ЕКОСИСТЕМАХ

Лекція 1.	Загальна характеристика та економічне значення гризунів.	Практичне заняття 1 (ПЗ 1)	Особливості морфології гризунів та будова шкіряних покривів. Зубна формула	Самостійна робота	Значення гризунів у сільському, лісовому та комунальному господарствах, медико-ветеринарне значення.
Лекція 2.	Особливості морфології та анатомії гризунів.	ПЗ 2	Складання зубної формули гризунів. Особливості анатомії гризунів		
Лекція 3.	Значення гризунів у природних екосистемах. Шкідлива і корисна діяльність гризунів для людини.	ПЗ 3	Облік мишоподібних гризунів на сільськогосподарських угіддях маршрутним, майданчиковим методами та методом пастко-ліній.		

Модуль 2. КЛАСИФІКАЦІЯ ШКІДЛИВИХ ГРИЗУНІВ ТА ЗАЙЦЕПОДІБНИХ

Лекція 4.	Систематика гризунів. Принципи класифікації гризунів. Характеристика та діагностичні ознаки основних родин та родів гризунів. Родина білячі.	ПЗ 4 ПЗ 5 ПЗ 6 ПЗ 7	Визначення основних видів гризунів України.	Самостійна робота	Біологія, екологія, шкідливість видів родини полівкові, мишачі, білячі, вовчкові, хом'якові, сліпакові, тушканчикові
Лекція 5.	Характеристика та діагностичні родини Вовчкові та Мишівкові.				
Лекція 6.	Характеристика та діагностичні ознаки родини Сліпакові, Тушканчикові, Хом'якові.				
Лекція 7	Характеристика та діагностичні ознаки родини Мишачі та				

	Полівкові.			
Модуль 3. ЕКОЛОГІЯ І БІОЛОГІЯ ГРИЗУНІВ. ПРОБЛЕМА ДИНАМІКИ ЧИСЕЛЬНОСТІ ГРИЗУНІВ				
Лекція 8	Особливості терморегуляції у гризунів, які впадають у сплячку. Вплив умов теплообміну та живлення на чисельність гризунів	ПЗ 8	Вплив умов теплообміну та живлення на чисельність гризунів	Самостійна робота
Лекція 9.	Особливості споживання корму гризунами. Типи живлення. Морфологічні та екологічні адаптації у гризунів у зв'язку з типом живлення	ПЗ 9	Морфологічні та екологічні адаптації у гризунів у зв'язку з типом живлення	
Лекція 10.	Особливості пристосування гризунів до довкілля. Визначальні фактори довкілля в житті гризунів.	ПЗ 10	Визначальні фактори довкілля в житті гризунів.	
Лекція 11.	Життєві форми гризунів.	ПЗ 11	Життєві форми гризунів	
Модуль 4. РЕГУЛЮВАННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ МИШОПОДІБНИХ ГРИЗУНІВ				
Лекція 12.	Організаційно-господарські заходи	ПЗ 12	Орієнтовний план розробки прогнозу чисельності мишоподібних гризунів на півдні України	Самостійна робота
Лекція 13.	Хімічні методи регулювання чисельності гризунів	ПЗ 13	Орієнтовний план розробки прогнозу чисельності мишоподібних гризунів у зоні Лісостепу, північних районах Степу та південних районах Полісся України	
Лекція 14.	Оцінювання технічної ефективності застосування родентицидів. Правила безпеки під час захисту рослин від гризунів	ПЗ 14	Орієнтовний план розробки прогнозу чисельності мишоподібних гризунів у зоні Полісся. Орієнтовний план розробки прогнозу чисельності мишоподібних гризунів у північно-східних районах України	
Лекція 15.	Охорона навколишнього середовища, види гризунів, які занесені до Червоної книги України	ПЗ 15	Охорона навколишнього середовища, види гризунів, які занесені до Червоної книги України	
				<p>Типи сховищ у гризунів. Роль сховищ у терморегуляції</p> <p>Вплив середовища на морфологічні ознаки гризунів. Екогеографічні правила</p> <p>Вплив трофічного фактора на динаміку чисельності гризунів</p> <p>Показники стану популяцій гризунів</p> <p>Характеристика родентицидів, хронічної токсичної дії дозволених до використання в Україні</p> <p>Заселеність посівів зернових і технічних культур гризунами за різних систем землеробства</p> <p>Біологія, екологія, шкідливість видів родини полівкові</p> <p>Біологія, екологія, шкідливість видів родини мишачі</p>

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Бондарева Л. М. та ін. Родентологія. Київ: Агроосвіта, 2015. 292 с.
2. Довідник із захисту рослин / Бублик Л. І., Васечко Г. І., Васильєв В. П. та ін.; за ред. М. П. Лісового. Київ: Урожай, 1999. 744 с.
3. Межжерін С. В., Лашкова О. І. Ссавці України. Київ: Наукова думка, 2013. 357 с.
4. Моніторинг шкідників сільськогосподарських культур: підруч. / Покозій Й. Т., Писаренко В. М., Довгань С. В. та ін.; за ред. Й. Т. Покозія. Київ: Аграрна освіта, 2010. 223 с.
5. Червона книга України. Тваринний світ/ за ред. І. А. Акімова. Київ: Глобалконсалтинг, 2009. 600 с.
6. Шкаруба М. Г., Гадзало Я. М., Шкаруба С. М. Родентологія сільськогосподарська. Київ: Урожай, 2007. 260с.
7. Коробченко М.А., Загороднюк І.В., Ємельянов І.Г. Підземні гризуни як життєва форма ссавців. *Вісник Національного науково-природничого музею*. 2010, № 8. С. 5–33.

Методичне забезпечення

1. Леженіна І. П. Практикум з родентології / І. П. Леженіна, Ю. В. Васильєва, **Г. І. Шаруда**. Харків: ХНАУ, 2013. 101 с.
2. Методики випробування і застосування пестицидів / Під ред. С. О. Трибеля. Київ: Світ, 2001. 448 с.
3. Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. URL посилання: <https://mepr.gov.ua/content/derzhavniy-reestr-pesticidiv-i-agrohimikativ-dozvolenih-do-vikoristannya-v-ukraini-dopovnennya-z-01012017-zgidno-vimog-postanovi-kabinetu-ministriv-ukraini-vid-21112007--1328.html>
4. Родентологія: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної і заочної форми навчання спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» / укладач: І. П. Леженіна; ДБТУ. Харків: [б. в.], 2025. 51 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ (електронне посилання на положення)

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.